

Rok 1934

Zima

Zima z roku 1933 na rok 1934 začala sice krutě hned začátkem prosince a projevovala se dosti silnými mrazy, ale v lednu polevila a jaro přišlo neobvyčejně brzo. Už v posledním týdnu únorovém bylo pěkné počasí. Byla tedy zima krátká a mírná.

Rok suchý a horký

Rok 1934 byl velice teplý. Brzy bylo jaro a dlouho do zimy bylo eplo. A byl to rok až horký. Takového jara, jaké bylo v roce 1934 dlouho ani nejstarší lidé nepamatovali, protože jaro mělo tentokrát žňové teploty. Dlouhé a ustavičné teplo vyvolalo pak ovšem také různé nepřírozenosti v přírodě. Noviny byly plny zpráv o tom, kdecos kvetlo tohoto roku ne jednou, ale dvakrát i třikrát, a podalo místo jednou i dvakrát a dokonce třikrát plody. To teplo bylo pak ovšem zas příčinou, že se země stále rychle vypařovala a rok byl proto neobvyčejně suchý. Než nejenom teploty byly příčinou letošního sucha. Byly to ještě dvě příčiny jiné. Jedna ta, že na jaře málo pršelo, takže vegetace sotva rozbujela neměla dost vláhy k bohatému životu a krněla, a druhou příčinou byla také velice suchá dvě léta předchozí. Vydutnější deště, které se ohlásily ke žnám a k podzimu, nemohly už ledacos napravit a tak rok 1934 byl počítán mezi roky, postižené živelní pohromou v podobě sucha, sklídilo se málo slámy a málo píce a rolníci dostávali od státu podpory v naturáliích, penězích i daňových úlevách. Ale teď, co to píši, si vzpomínám, že nejen nejstarší lidé nepamatují tak teplého roku. Tak teplého roku nepamatuje ani pražská meteorologická služba, která už přece funguje 160 let! Náš potok nemívá sice nikdy mnoho vody, ale v červenci byl úplně bez vody a jeho dno vyschlo na kost. A to přece také nebývá tak zcela všedním zjevem. V červenci dostoupila vrcholu také bída o vodu. Všude byly prázdné studně, jenom „Široká“ statečně vzdorovala, ač také někdy byla na chvíli na dně. To proto, že od rána do večera stály u ní fronty lidí. Ta „Široká“, to prý je mocné zřídlo, deroucí se nahoru z hloubi asi 5 m, tak aspoň tvrdil proutkář Jar. Konečný, berní úředník ze Zdounek, který se sem v nouzi nejvyšší dostavil 8. srpna hledat vodu některým občanům. Podobné zřídlo, jako je „Široká“ je prý také ještě u chodníku „Budovy“, v místech, kde je třetí okno, počítajíc od vrat pošty. Třetí před číslem 112, a to před druhým oknem od vrat č. III.

Šibřinky

20. ledna byly sokolské šibřinky s rázem „Ve společnosti z celého světa“.

Kasaři

V noci z 10. na 11. březen byly vyloupeny ohnivzdorné pokladny: obecního úřadu a živnostenské záložny, obě umístěné v přízemí „Budovy“. Lov však nebyl valný: v obecní bylo asi 1 500 Kč a v živnostenské jenom asi 200 Kč. Obě byly na vyloupení pojištěny. Netrvalo však dlouho a v noci ze 7. na 8. květen byla už zas vyloupena pokladna místního poštovního úřadu, který je rovněž v přízemí „Budovy“. Tady bylo uloupeno asi 5 000 Kč, z větší části v penězích a z menší části ve známkách.

Změna kaplana

Od 1. května odešel za faráře do Počenic dosavadní morkovský kaplan Metoděj Látal, rodák z Kostelce u Prostějova, a na jeho místo nastoupil za kaplana František Hamrla, rodák z Hradčovic na Vláře, dosavadní kaplan v Krásensku.

A pak faráře

5. října odstěhoval se z Morkovic dosavadní farář Vavřinec Kalivoda, který tu působil 30 let. Odcházel jako penzista dožít léta odpočinku do rodných Klimkovic ve Slezsku. Den před tím rozloučil se s našimi školami. A abychom ty změny měly už úplně, píšeme hned, že jako nový farář nastoupil v Morkovicích od 1. února 1935 Jan Rozehnal, 42letý rodák z Kostelce u Prostějova, dosavadní katecheta v Uherském Brodě.

Snížení platu kronikářova

Podle rozpočtového usnesení obecního zastupitelstva z roku 1933 byla počínajíc rokem 1934 stanovena obecnímu archiváři a kronikáři odměna v ročních 200 Kč místo dosavadních 500 Kč. Je to také jeden z důsledků strašné hospodářské krize , která si vynutila systém šetření, diktovaný ostatně obcím i úřady.

Neštěstí

20. dubna byl zabit elektrickým proudem 24letý Jaroslav Jakša z Tetetic, zemědělský dělník z košíkářské firmy František Bleša, č. 45. Neštěstí se stalo při přepínání elektromotoru, když železná rukojeť se dotkla porouchaného vnitřního vedení nebo sama vnitřní vedení porušila.

Odvody

20. dubna byly odvody. Celá 3. třída branců byla odvedena.

Majitel panství maluje

Bývalý majitel morkovského panství, zároveň bývalý hrabě Filip Kinský, třeba už stařec 73letý, přece stále rád maluje. Vymaloval tak řadu význačnějších morkovských domů a obrázku odevzdal majitelům. Zvláště za letošního jara hodně pracoval a za této chuti požádal jej kronikář také o nějaké malby pro tvořící se morkovskou pamětní síň. Pan Kinský slíbil vyhovět.

„Komu dá Pán Bůh úřad“

20. května sehrál v sokolovně spolek ochotnického divadla z Kroměříže veselohru „Komu dá Pán Bůh úřad“, otevřenou a velice říznou a pravdivou satiru na dnešní politické a veřejnosprávní poměry.

T.G.Masaryk po čtvrté prezidentem

24. května byl T.G.Masaryk zvolen po čtvrté prezidentem republiky. Ze 418 platných hlasů dostal 327, 53 lístků bylo prázdných a 38 hlasů dostal komunista Gottwald. Toho dne večer na oslavu této volby, provedené dosud největší většinou, byla na městečku uspořádána oslava. Zahájena byla průvodem dětí, dospělých a spolků za zvuků hudby, načež u radnice promluvil o významu volby ředitel František Svoboda. Ukončeno hymnami, ale ještě po celou noc zůstal na stěně radnice zářít osvětlený portrét prezidentův. Byla to velká fotografie, umístěná na půlkruhu z červenobílých praporů a půlkruh byl lemován zelení, propletenou rozžatými žárovkami.

Besídka měšťanky

3. června pořádala v sokolovně měšťanská škola obvyklou besídku se zábavným programem. Je jistě podrobně popsána ve školní kronice.

účinkující na besídce měšťanské školy

Malý cirkus

Ve dnech od 5. – 7. června tu hostoval malý cirkus.

Výstava měšťanky

17. června byla výstava žakovských prací měšťanky. Taková výstava bývá pořádána každé tři roky.

Legionářská pamětní deska

24. června pořádala místní „Jednota čsl. obce legionářské“ Den brannosti za spoluúčasti vojska, Sokola, Orla a hasičů. Protektorát mělo velitelství 14. pěší brigády v Kroměříži a místní obecní zastupitelstvo. Dopoledne v 10 hodin byla odhalena na Budově pamětní deska padlým legionářům z Morkovic. Slavnost zahájil starosta Vilém Pátík, po projevech hostů promluvil citově velice účinně učitel – legionář Alois Bábek z Prostějova, načež starosta sňal černou roušku z desky za zvuků hymny. Desku převzal do ochrany jménem obce II. náměstek starosty František Bleša. Pak byl na náměstí koncert hudby pěšího pluku č. 3 Jana Žižky z Trocnova. Pamětní deska je bronzové dílo olomoucké sochařky Máši Bartoňkové, odlitek provedla prostějovská firma Vulkania. Pod třemi legionářskými hlavami a letopočtem 1918 je text: „Morkovští legionáři svým padlým bratrům“. Pak následují jména padlých legionářů s daty úmrtí a hodnostmi. Na desce je užito sklonění „morkovičtí“, tedy tvaru, kterému jsme se vyhnuli při tomto záznamu a vyhýbáme vždycky. Správnějším a dobrým lidovým, přirozeněji a češtěji znějícím tvarem je „morkovští“. Ostatně, dnes už i jazykozpytci nazývají tvary, končící na –ický, tvary „koňskými“. Vytušili a tímto obhroublým výrazem i správně vystihli jazykovou nehoráznost těchto dlouhých a uměle našroubovaných tvarů.

odhalení pamětní desky legionářům

Odpoledne pořádán byl vlastní „Den brannosti“ v sokolské zahradě. Zahájen byl vztyčením vlajky, po němž následoval cvičební pořad. Sokoli a Orli předvedli prostné a jiné cviky, volené v duchu branné výchovy, hasiči pomoc samaritickou a vojsko 3. pluku kroměřížského ukázku denních vojenských cvičení tělesné zdatnosti a malou ukázku střelby. Do sokolské zahrady šlo se pestrým průvodem za zvuků vojenské hudby od nádraží městečkem. Účast na podniku byla velice hojná, ale na jedinečnost jeho mohla být větší. To je však zas otázka hospodářské krize.

nástup v sokolské zahradě, hraní hymny

Letecko-chemická válka

1. a 2. července promítán byl film „Tajný agent“, poučující o letecko-chemické válce a obraně proti otravným plynům.

Sebevražda

7. července k večeru oběsila se 58letá Anna Derková, manželka košíkáře, z domku č. 216. Byla choromyslná.

Zloději na nádraží

Z 9. na 10. červenec bylo vyloupeno nádražní skladiště. Zloději byli asi mlsní, protože odcizili bedny s margarinem a cukrлаты.

Nový pokus o IV. měšťanku

O prázdninách podniklo ředitelství naší měšťanky nový (druhý!) pokus o zřízení IV. třídy při naší měšťance. Jakkoliv bylo by to výhodou, a nemalou, pro žactvo celého okolí, protože z Morkovska se těžko někam dochází nebo dojíždí, přihlásilo se jenom 9 žáků a třída proto zřízena být nemohla. Předpoklad byl aspoň 15 přihlášených, aby školné nemuselo být příliš vysoké.

Stovka radioposluchačů

V prvním půlroku 1934 pohyboval se počet udělených radiokoncesí v Morkovicích okolo 120. Z toho asi 20 bylo posluchačů z okolních vesnic, které patří k morkovskému poštovnímu úřadu, a celá stovka posluchačů z Morkovic.

Psinka

Abychom nezapomněli, v červnu trpěli psi hojně psinkou. Je to nakažlivá nemoc, která se u psů vyskytuje ve třech podobách: jako psinka cest dýchacích, psinka cest zažívacích a konečně nejtěžší psinka nervová. Nervová psinka probíhala takto: pes dostával napřed křeče, pak mu ochrnuły končetiny, hltan, jiné orgány a celé tělo. Všecky druhy psinky se vyhojí, ale ne vždycky. Nervová trvá ovšem nejdéle.

Hospodáři sice většinou kašlavé psy, onemocnělé psinkou cest dýchacích, odstřelovali, přesto však měli zvěrolékař a lékárna dost práce. Cennější psi byli totiž přece léčeni. Nemoci se protáhly i do července.

Sloučení archivů

23. července navrhl kronikář místní „Jednotě čsl. obce legionářské“, aby její archiv byl za uskutečnění jistých formálností sloučen s archivem obecním. Poněvadž s návrhem „Jednota“ souhlasila, bylo sloučení provedeno a byla o něm vypracována písemná smlouva, která je uložena v obecním archivu mezi pokyny pro archiváře.

Sněť slezinná a vepřový mor

Koncem července vyskytla se v Morkovicích u hovězího dobytka sněť slezinná a v ojedinělém případě opět mor vepřů.

Vynálezce mezi námi

Bohuš Adamčík, strojní zámečník z Morkovic, vynalezl stroj na výrobu dřevěných obručí. Koncem července jej postavil pro jednu říšskoněmeckou továrnu na obruče. Továrník sám dohlížel na stavbu stroje a pobyl za tím účelem asi 5 dní v Morkovicích. O vynálezu vyslovil se velice pochvalně.

Vojenská cvičení

Ve dnech 21. a 22. srpna prováděla v Morkovicích a okolí vojenské cvičení 2. eskadra jezdeckého pluku č. 6 z Brna. Nocovalo tu 176 mužů s 25 důstojníky a rotmistry,

s kulometnou četou, obrněnými auty, 3 děly a vozatajstvem. 22. května odtáhli jezdcí k Roštínu.

Kurz pro samaritány

V květnu byl v Morkovicích uspořádán nový kurz pro samaritány.

Záplava hub

V srpnu bylo neobyčejně mnoho hub, zvláště hřibů. Ze Lhoty je odváželi nákladními auty.

Košikáři chtějí do Ruska

V srpnu podali komunističtí dělníci z Morkovic žádost Hanáckému národohospodářskému sboru v Praze za zprostředkování vystěhování do Ruska v počtu 400- 500 osob, kde se doufali lépe žít. Podotýkáme, že zatím bylo už konečně Rusko také námi uznáno de jure. Z celé věci sice dosud nic není, ale zajímavé je, že hned jakmile o vystěhování proskočily první zprávy v novinách, později neustále zvětšované, přijeli do Morkovic prostějovští konfekcionáři se žádostí, aby jim tito vystěhovanci, usadí-li se skutečně v Rusku, pomohli zprostředkovat odbyt ve skladě ležícího konfekčního zboží.

Nová továrna

V říjnu rozšířil starosta Vilém Pátík svoji továrnu košíkářského zboží ještě o továrnu na výrobu dětských kočárků.

Bohumír Kramoliš

V říjnu byl jmenován novým správcem státní mistrovské školy košíkářské v Morkovicích Bohumír Kramoliš, dosavadní správce učební dílny v Kremnici na Slovensku, která byla zrušena.

Druhý pohřeb Wallworthů

Dosud byla na Morkovském hřbitově rodinná hrobka hrabat z Jenison-Wallworthů, majitelů uhřického panství. Poněvadž byl zatím v Uhřicích postaven nový hřbitov a na něm nová hrobka Wallworthů, byly v říjnu tělesné pozůstatky členů tohoto rodu převezeny z našeho hřbitova do Uhřic. Jednalo se o 8 rakví. Za několik měsíců na to zemřel poslední Jenison-Wallworth v Uhřicích, 65letá vdova Irena Marie.

Strýček Matěj Křópal

20. října vystoupil v Morkovicích v sále sokolovny se svým souborem z rádia populární strýček Matěj Křómal z Břochovan, vlastním jménem Valentin Šindler, bývalý operní pěvec. Je už 50letý, je penzistou brněnského Národního divadla a zabývá se propagováním hanáctiny, knihami, revuemi a „plkáním“ v rádiu. Také jeho partner, Josefek Melhoba, Šindlerův bratr Václav, byl tu se společností. Sehraha byla veselohra Rudy Nížkovského „Hanácká krev“. Křópal s Melhobou sklidili tu bouřlivý úspěch, návštěva byla veliká, Křópal s Morkovicemi a Morkovice s Křópalem spokojeni.

Smrt jugoslávského krále

9. října byl zavražděn v Marseille Alexandr I Sjednotitel, král spojenecké Jugoslávie, a francouzský zahraniční ministr Luis Barthou, státník spřáteleného národa. V Československu byl nařízen třídní smutek.

Dar z Argentiny

Marie Oulehlová z Morkovic, usazená nyní v Argentině, přivezla sebou v říjnu různé přírodniny pro kabinet naší měšťanky. Byla to kůže mravenečnicka hřivnatého, krunýř pásowce, volavka bílá, dva kolibříci, ptáček exot modrý, méně známé ryby netopýrník a havýš, jakož i 16 druhů amerických dřev.

Pamětní deska na domě Foerstrově

V říjnu byla odhalena na rodném doměhudebního skladatele a prezidenta České akademie věd a umění J. B. Foerstra v Praze III na paláci Šporkově (Velkopřevorské náměstí č. 1) pamětní deska s textem: „V tomto domě se narodil 30. prosince 1859 Josef B. Foerster, by svou hudbou do vyšších nás vynášel krás“. Deska byla tedy zasazena u příležitosti 75. narozenin mistrových.

Oslava 28. října

Svátek svobody byl oslaven slavnostní schůzí obecního zastupitelstva a přednáškou profesora Maška z Kroměříže, pořádanou Sokolem. Při korporativním odchodě ze sokolovny byl položen věnec k pomníku padlých a desce padlých legionářů.

Kurz pro důstojníky

6. listopadu byl zahájen druhý kurz pro záložní důstojníky v Morkovicích.

„Demokracie dětem“

18. listopadu byl ustaven v Morkovicích komitét „Demokracie dětem“. Schůzi řídil starosta obce. Pozvány k ní byly všechny místní siciální intituce, zástupcové místních úřadů, škol, záložen, tělovýchovných spolků a jiných organizací. Zastoupeny byli: obec, legionáři, Čsl. červený kříž, Ochrana matek a dětí, okresní péče o mládež, školy, místní školní rada, Sokol, Orel, agrární dorost, farní úřad, Charita, hasiči, záložna, místní osvětová komise, okresní zastupitelstvo. Zásady DD a způsob práce osvětlil jednatel Čsl. červeného kříže v Morkovicích, odb. učitel Jaroslav Valenta, jako zástupce spolku, který dal k ustavení DD podnět.

Komitét byl staven, usneseno pořídit seznam všech potřebných dětí, pořádat divadlo ve prospěch DD, vánoční nadílku a organizovat očkování dětí proti záškrtu.

Spála v Morkovicích

Koncem listopadu objevila se v Morkovicích spálová epidemie lehčího rázu, která pokračovala i do nového roku. Celkem jí onemocnělo asi 20 dětí. Poněvadž se dal očekávat i jinde rozšířený záškrť, promluvil o obou nemocích 26. listopadu na schůzi rodičů místní obvodní lékař MUDr. Zdeněk Tachezy. Doporučeno ochranné očkování dětí 2 – 9letých proti záškrtu.

Košikáři v čítance

V roce 1934 vydalo Státní nakladatelství čítanku pro 4. školní rok s názvem „Kytice vlastivědné četby“. Do této čítanky napsal kronikář článek o morkovských košíkářích, doprovázený kresbou bratra, Malíře Františka Přikryla. Článek je na str. 142 – 144.

městanská škola – 1.b třída

Hospodářské poměry

V roce 1932 jsme prorokovali, že o zlepšování hospodářských poměrů bude možno mluvit až v roce 1934. Neměli jsme dohromady také pravdu. V roce 1934 ukázalo se sice v některých výrobních oborech mimo naše zájmy několik zlepšení, z nichž by sice mohl mít každý radost, ale o celkovém zlepšování poměrů se mluvit nemohlo. Některé časopisy, které horlivě oznamovaly každé zlepšení a pomalý obrat k lepšímu nadměrně nafukovaly, nedělaly vlastně nic jiného, než že se snažily lid obalamutit do prosperity. V pravdě krize, jestli se ještě nestupňovala, tedy aspoň v neztenčené míře trvala a všechny její zlé průvodní jevy začaly se zjevovat jako trvalé. Kronikář sám se osobně snažil nátlakem na naše národohospodáře, známé náklonností k pronikavějším zásahům, pomáhat zlepšování hospodářských časů, ale zatím bez úspěchu – zrovna tak, jako ti národohospodáři, kteří navrhovali opuštění zlatého standardu a operace na volném trhu. Všecko, co se v roce 1934 stalo, byla jenom devalvace naší koruny, kterou byl zlatý obsah naší koruny snížen o 1/6, tj. ze 44,58 mg na 37,15 mg. Bylo to však snížení malé, které sice přineslo něco prospěchu našemu vývozu, ale bylo nepatrné pro naše poměry vnitřní. Peníze zůstaly nadále velikou vzácností a pomalu přestávaly být vůbec platidlem. Vždyť v lednu 1935 kleslo naše oběživo z dřívějších předkrizových 8 miliard na pouhé 4,9 miliardy, což byl zatím bod nejnižší.

Při nedostatku oběživa, které tak ve své funkci začalo selhávat, museli se lidé začít vracet k výměnnému obchodu. Jako jiná poslední léta, i v roce 1934 pokračovalo se ve vyměňování košíkářského zboží za okurky, zeleninu, ovoce a jiné. Tímto výměnným obchodem zabýval se zejména Petr Vrabec z Vážan u Slavkova. Přijížděl do Morkovic se svým nákladním autem každého sobotního odpoledne, někdy i jindy v týdnu, a vyměňoval svoji zeleninu a ovoce za všecko: za koše, za kabele, za hrnce, chléb, rohlíky, kalhoty, uzenu a jiné.

Ve škole se pokračovalo v mléčné akci i v tomto roce v době od 15. února do 19. dubna. Každé chudé dítě dostávalo o 10. hodině hrnek mléka. Akci platila okresní péče o mládež.

Poněvadž při nedostatku výdělků nepřibývalo vkladů, spíše naopak, a lidé na dluhy záložnám neodváděli splátek ani úroků, neměly záložny, které všechno rozpůjčily, hotových prostředků, aby mohly vyplácet vklady těm, kteří o to žádali. V únoru ohlásila konkurz místní Raiffeisenka, načež jí bylo povoleno přivočí.

Ceny košíkářských výrobků klesly na nemožnou míru, zrovna jako košíkářské mzdy. Za tohoto zoufalého stavu sáhlo dělnictvo v únoru ke stávce, která byla ostrá a úplná a trvala 14 dní. Skončila pak dohodu dělníků se zaměstnavateli, při níž byly dojednány snesitelnější mzdy a pracovní a mzdová smlouva. Ceník i smlouva jsou uloženy v obecním archivu ve sbírce sčítacího materiálu. Ač stávka tedy skončila úspěchem dělnictva, které bylo tentokrát veřejností úplně podporováno, neměla úspěchu trvalého. Nedodržování smluvních závazků objevilo se brzy znovu, i když snad v míře menší. I nadále dělalo se lacino. Novým košíkářským odbytištěm staly se obchodní domy s tzv. jednotnými cenami, které sice odebíraly hojně košíkářských výrobků, avšak silně tlačily na ceny. Dělala se pro ně také řídká a levná proutěná křesla, které prodávaly po 20 Kč, morkovským výrobcům však za ně platily jenom asi 11 Kč a dělník dostával za ně 7 Kč. Protože se ta křesla začala dělat v době krize a také na ni vypadala a málo se na nich vydělalo, začalo se jim říkat „hladovky“.

V červenci byli v Morkovicích také dva Francouzi, aby navázali obchodní styky v košíkářství. Písemné jednání vedlo se už před tím na jaře. Měla-li návštěva úspěch zatím nevíme.

V červenci byl ve státě zaveden tzv. obilní monopol. Stát tedy vzal do rukou nákup a prodej obilí, tak jako to dosud dělал třeba s tabákem. Ovšem tuto monopolní výsadu přenesl na zvláštní soukromopodnikatelskou hospodářskou společnost bývalých velikých obilních nákupů, tzv. Čsl. obilní společnost, a vyhradil si pouze právo dozoru. Se zavedením monopolu ovšem také nastoupily pevné ceny obilí, jako jsou pevné ceny tabáku a tabákových výrobků. Změny cen jsou ovšem vždycky možny státním zásahem. Zatím byl monopol zaveden pouze na tři roky a sledovalo se jím pozvednutí nevýnosných cen obilnin. Monopolní ceny obilí byly stanoveny takto: žito po žních 125 Kč za 1q a v každém dalším z 10 požňových měsíců o 1,50 dražší. Touto přírážkou jednak si monopolní společnost uhraduje náklad s uskladněním obilí spojený, jednak nahrazuje rolníkovi úrok, čekal-li s prodejem a obilí sám uskladoval, jednak se tím nutí mlýny i jedinci hned k požňovému nákupu obilí a tím k většímu obratu v obilním prodeji požňovém. Nejvyšší cena žita před novými žněmi může tedy být 140 Kč. Pro pšenici byl stanoven základ 164 Kč s přírážkou 1,80 Kč, takže nejvyšší cena pšenice může být 182 Kč. To jsou však ceny výkupní pro Prahu, zemědělec odjinud bude dostávat o dopravné, tj. u nás asi o 7 Kč za 1q méně. Monopol se vztahuje na žito, pšenici, ječmen, oves a kukuřici.

V době devalvace koruny vyšel přísný výnos vládní proti „neoprávněnému“ zdražování. Nemohl mít ovšem žádného účinku. Devalvace znamenala přece snížení vnitřní ceny koruny a obilní monopol zdražení mouky. Důsledky byly tedy přirozené: bochník chleba, který stál 2,50 Kč, byl po devalvaci zdražen na 3,- Kč a brzy nato po zavedení obilního monopolu v červenci na 3,50 Kč. Vládní zákaz „neodůvodněného“ zdražování měl být tedy jenom útěchou konzumentů, protože živnostníci zdražení odůvodnit dovedli poukazem na zdražení surovin, vzniklé poklesem koruny a zvýšení obilních cen monopolem. V době krize, nezaměstnanosti, obchodní stagnace, snižování mezd, platů i některých cen bylo zdražování životních potřeb protimluvem, který mohl jenom zhoršovat obecné poměry.

14. července vyšlo také nařízení ministerstva zemědělství, jímž se omezuje chov vepřů. Bezzemek od nynějška nesmí chovat najednou víc než 2 prasata a zemědělec jich může chovat jenom tolik, pro kolik pěstuje vhodných krmiv, nejvíc však může mít 10 prasek a 50 prasat. Tímto opatřením bylo zas sledováno zvýšení cen vepřového masa. Ono a obilní monopol byly příčiny, proč hned bylo zdraženo vepřové maso o 2 Kč na 1 kg. Je-li toto nařízení praktikováno nevíme, jedná se však zatím také o živočišný monopol, který bezpochyby bude také brzo zaveden.

V roce 1934 jako v roce 1933 byl zemědělský paušál v Morkovicích 31,- Kč z 1 ha, čili 6,20 Kč z měrice. Zemědělský paušál je paušalovaná daň z obratu u zemědělců a byl vypočten jako 1% výnosu z ha. Živnostník platí z obratu 3%, do roku 1932 platil 2%.

Na krizi si stěžovaly všechny stavy. I rolníci, postižení nízkými cenami obilnin a masa nemohli dostávat svým daňovým povinnostem a byli exekuvováni. Veliký rozruch způsobilo, když jim berní úřad zabavil v cukrovaře peníze za řepu. Tu mnozí prohlašovali, že řepu sázet nebudou. Obrat v obchodech neobyčejně poklesl, máme odhady, že u některých obchodů až

na 1/7, ba až 1/10 obratu z doby konjunktury. Tu ovšem pak obchodníci a živnostníci upadali, neboť nevydělali ani na živobytí, neřku-li na daně. Stát však byl neúprosný. Jakkoli jsme v roce 1932 napsali ke chvále daňového exekutora, že vymáhal daně sice horlivě, přece však schovávavě, nemohli bychom této chvály opakovat v roce 1934. Poměry dospěly tak daleko, že obchodníkům, kteří sice daně spláceli, avšak naráz všech nedoplatků uhradit pro krizi nemohli, bral berní úřad zboží z obchodů a ve Zdounkách vydražoval. Bylo to minování obchodníků, ne zcela zasloužené, protože daňové zatížení místo snižování vzrůstalo, ač jsme přece žili v deflaci, kde každý očekával snižování nejenom jedněch, ale všech čísel. Opravné prostředky proti nesnesitelně vysokým daňovým výměrům neměly žádného účinku nejenom proto, že nezastavovaly povinnost výměr zaplatit, ale zejména proto, že daňové rekurzy se prostě po léta nevyřizovaly nebo vyřizovaly záporně. Dokladem velikosti, rozsáhlosti a tíživosti daňových břemen je např. šetření, které jsme nedávno provedli: zjistili jsme, že ze skoro 500 čísel, která Morkovice čítají, jenom 30 čísel vyhnulo se v krizi daňovým exekucím. A dokladem těžkých časů je fakt, že koncem roku 1934 podle šetření 10% všech domů v Morkovicích bylo nebo bude vydraženo. Peníze byly státu tak vzácné, že docházelo i k zabavování slepic na daně u rodin, kde už nic jiného nebylo a orgány důchodové kontroly často mačkaly na lidech groš, kde jenom se dalo. Tak byly i pokutovány stvrzenky od zdravotnických přednášek se světlými obrazy, konané nezištně osvětovými pracovníky, protože neměly kolků. Ba měli jsme příležitost zjistit i případy, kde už hrozila dražba domku výhradně pro dlužné daně. Odhady byly už provedeny. Celkem tedy můžeme jenom opakovat, co jsme o krizi napsali v roce 1932: kapitalistický řád kráčí v krizi zcela bezohledně přes hospodářské ruiny početných jedinců. Kdo nemá peněz, umírá i uprostřed hojnosti. Osek v Čechách má uhelné doly a přece musel v zimě z r. 1934 na rok 1935 zastavit vyučování ve svých školách, protože neměl peněz na uhlí, které v místě leželo na hromádách. Opravdu, je to krize strašná a nesmyslná.

Ceny

Ceny nejběžnějších potřeb od roku 1924 vcelku už ustálené se ani za krize mnoho neměnily, aby stály za záznam. Nápadně poklesly jenom ceny nemovitostí, oproti roku 1928 byly jenom asi 60%ní, ač novostavba by ani za krize o mnoho laciněji pořízena nebyla. Ovšem i tento pokles nemovitostí souvisí se vzácností peněz a doufáme, že se s lepšími časy ceny zas vrátí na výši spravedlivější.

měšťanská škola – 2.b třída

Nové domy1934

Pro krizi nebylo ani v roce 1934 žádného stavebního ruchu. Postaveny byly jenom dva domy, z toho jeden je vlastně jenom přístavba tovární budovy. Počet domů v Morkovicích tím vzrostl na 481. Číslo 480 postavil Alois Král, č. 481 Ladislav Pátík.

Obecní přírážky

Obecní přírážky v roce 1934 byly takové jako v roce 1933, ač je možno, že budou ještě se zpětnou platností zvýšeny chystaným zákonem o sanaci samosprávy.

Svatby, porody

	Počet narozených	Počet svateb
Římsko-katol.:	27	14
Československých:	4	2
Bez vyznání:	-	-
Úhrnem	31	16

I na těchto cifrách je vidět hospodářskou krizi, méně na sňatcích, více na počtu narozených. Děti jsou v čase obecné bídy nevítaným přírůstkem rodiny, proto ubývá porodů. Než tento zjev se o mnoho nenapraví ani za časů lepších. Vysvětlení je přirozené. Časy, kdy rodiny obtížené mnoha dětmi většinou bohatly, jsou pryč. Tenkrát totiž bývala pro každého práce, děti, jak dorůstaly, tak vydělávaly a nebyly proto na obtíž. Dnes jsou a za stejného hospodářského řádu i zůstanou jiné poměry. Pro lidi není a nebude dost práce a proto nebude ani početných rodin. Není-li pro lidi práce, není potřeba ani lidí. To lidé dobře vědí a proto se brání dětem, které by jenom jednou mohli rozhojňovat řady nezaměstnaných a hospodářsky tížit rodiče. Tady může přinést nápravu jedině změna hospodářského řádu, jinak každé volání po zvýšení populace je neupřímný žvást. Lidí může být jenom tolik, kolik se jich dá hospodářskou politikou uživit. Bude-li tedy hospodářská politika lepší, bude i víc porodů, počítáme-li čistě hospodářsky, protože nezapomínáme také na jiné motivy, které omezily porodnost.

Úmrtí 1934

Počet úmrtí 22, z toho 11 mužů a 11 žen.

měšťanská škola – 3. třída

Měsíc	Srážky v mm	jasno	zamračeno	oblačno
Leden	4,5, sněhu 13	16	6	9
Únor	-, sněhu 10	16	12	-
Březen	11,0	11	17	3
Duben	30,5	13	15	2
Květen	47,5	11	20	-
Červen	94,0	-	-	-
Červenec	31,0	-	-	-
Srpen	196,0	-	-	-
Září	56,0	-	-	-
Říjen	58,0	-	-	-
Listopad	16,0	-	-	-
Prosinec	17,0, sněhu 10	-	-	-

Celostátní srážkový průměr je něco přes 500 mm, v Morkovicích byl 541 mm jenom u deště za posledních 12 let. Nepřihlížíme tu tedy k vodní hodnotě sněhu. V roce 1934 bylo dešťových srážek 57,05 mm (a sněhu 33,0 mm), tedy srážky nad průměr posledních 12 let. A přece rok 1934 byl rokem velice suchým, že rolníci byly podporováni pro suchu jako živelní pohromu. Vysvětlení tohoto zdánlivého zázraku jsme však už uvedli na začátku tohoto roku, když jsme mluvili o počasí. Dodáváme jenom, že za dvě léta předcházející spadla jenom polovina srážkového průměru, tj. v roce 1932 – 314,5 mm a v roce 1933 – 494,4 mm deště. Průměr 570,5 mm byl za posledních 12 let předstižen jenom třikrát: v roce 1926 – 717,8 mm, 1927 – 604,2 mm a 1930 – 790,8 mm.

Srážkoměrná stanice v Morkovicích až doposud značovala srážky i teplotu, jasnost oblohy a různé průvodní úkazy. Začátkem února 1934 přišla sem revize Státního ústavu meteorologického, která žádala nové umístění měřících přístrojů. Místní stanice neměla ke změnám chuti a poněvadž revize netrvala na měření teploty, teploměr si vzala, takže od ledna nemá místní srážkoměrná stanice záznamů teplotních. Poněvadž už lednové záznamy byly jenom kusé, vynechali jsme je v tabulce vůbec.

Od května přestala stanice značit jasnost oblohy a poněvadž původní úkazy jsme v tabulkách neuváděli, zbývají už jenom srážka, které se budou značit v obecní kronice v letech budoucích. Předpokládáme totiž, že nikdo z kronikářů nebude se asi chtít sám věnovat pozorováním, která místní srážkoměrná stanice opustila.